

VS kunnen via achterdeur af van klimaatakkoord

Vijf vragen over Trump en de deal van Parijs

Dat Amerika een nieuwe president krijgt, wordt meteen merkbaar. Trump wil af van het klimaatakkoord. Kan dat?

Door onze redacteur
Paul Luttikhuis

AMSTERDAM. Donald Trump wil snel na zijn aantreden als president uit het nog maar net geratificeerde klimaatakkoord van Parijs stappen. Een anonieme medewerker van het team van Trump heeft tegen persbureau Reuters gezegd dat daar wel mogelijkheden voor zijn.

1 Waarom wil Trump zo graag van het klimaatakkoord af?

Trump heeft zich zelden uitgesproken over klimaatverandering. Eigenlijk alleen via Twitter. Daaruit blijkt dat hij het onderwerp niet serieus neemt. Als het koud is in de VS, vraagt hij zich steeds af waar de opwarming blijft ('*Where the hell is global warming when you need it?*'), geregeld spreekt hij van een *hoax* - bedrog.

Belangrijker is dat Trump de Amerikaanse steenkoolstaten heeft beloofd de mijnbouw nieuw leven in te willen blazen - '*Trump digs coal*'. Ook wil hij olie- en gaswinning stimuleren, om de energievoorziening in de VS onafhankelijk te maken van andere landen en met export fossiele brandstoffen een deel van zijn beleid financieren.

De Republikeinse Partij ontvangt veel financiële steun van bedrijven als ExxonMobil en vooral van de gebroeders Koch, een van de grootste multinationals in de chemie en olie-industrie. Zij willen nu graag iets terugzien voor die steun.

2 Kan Trump dan zomaar uit 'Parijs' stappen?

Nee. Amerika heeft het akkoord onlangs geratificeerd. Het trad op 4 november officieel in werking. Deelnemende landen moeten nu ten minste drie jaar wachten voor ze eruit mogen stappen. Op het moment dat ze daartoe besluiten, duurt het nog een jaar voordat ze er echt vanaf zijn. Dat zou betekenen dat Trump zijn hele ambtstermijn met 'Parijs' zit opgescheept.

Maar het team van Trump heeft twee achterdeurtjes bedacht. De nieuwe president zou straks via een presidentiële order de Amerikaanse handtekening onder het akkoord van Parijs ongedaan kunnen maken.

Een alternatief zou zijn om de VS terug te trekken uit het grote milieuvetoverdrag dat in 1992 na de zogenoemde Earth Summit in Rio de Janeiro werd gesloten en dat de VS destijds hebben geratificeerd. Klimaatakkoorden vormen slechts een 'protocol' bij dit verdrag.

President Obama heeft er op de klimaatop in Parijs vorig jaar juist voor gewaakt dat het klimaatakkoord tot verplichtingen zou leiden die niet al in Rio waren geregeld (om die reden mag het ook geen verdrag heten). Want dan had hij het Congres, waar Republikeinen een meerderheid hebben, om toestemming moeten vragen. Alle verplichtingen, bijvoorbeeld over de

mate waarin landen hun broeikasgassen reduceren, zijn opgenomen in een appendix. Zo kon Obama het Parijse akkoord vorige maand op eigen houtje ratificeren.

3 Had de regering-Obama dit probleem kunnen voorkomen?

De Republikeinen vinden van wel. De anonieme bron van persbureau Reuters noemt het „roekeloos” dat Obama nog snel voor de verkiezingen zo'n belangrijk akkoord heeft ondertekend. Obama had het volgens hem bovendien aan het Congres moeten voorleggen: „De diplomatieke gevolgen voor de bredere internationale agenda zouden er niet zijn geweest als Obama minder haast had gemaakt met het aannemen van het akkoord.”

4 En hoe gaat het nu verder met het klimaatakkoord?

Ook zonder deelname van de VS blijft het akkoord geldig. In Marrakesh wordt op dit moment gesproken over de invulling van 'Parijs'. Volgens de voorzitter van die conferentie, de Marokkaanse minister van Buitenlandse Zaken Salaheddine Mezouar, wordt het klimaatakkoord niet ineens in twijfel getrokken als één land zich terugtrekt.

De EU en een aantal gelijkgestemde landen hebben laten weten dat hun „belofte om klimaatleiders te zijn blijft gelden, net als de belofte om samen te werken met de internationale gemeenschap, waaronder de VS, om een van de grootste uitdagingen van deze tijd aan te pakken”.

Ook China, de grootste klimaatvervuiler van de wereld, heeft al laten weten zijn klimaatbeleid niet aan te passen. De VS en China hebben de afgelopen twee jaar zeer nauw samengewerkt om het akkoord van Parijs mogelijk te maken. Die samenwerking zal volgens Zou Ji van het Chinese centrum voor klimaatstrategie nu wel „een nieuwe strategie” nodig hebben.

5 Dus het akkoord wordt gewoon uitgevoerd?

Zo simpel is het ook weer niet. Mocht Amerika uit het verdrag van Rio stappen, dan heeft dat internationale consequenties. Het klimaatakkoord is slechts een van de protocollen die vastzitten aan Rio. Het ging destijds ook over drinkwater, biodiversiteit, ontbossing en verwoestijning, die alleen zijdelings met klimaat te maken hebben.

In Marrakesh wordt nu ook onderhandeld over een klimaatfonds, een onderdeel van het akkoord van Parijs, waarin rijke landen jaarlijks 100 miljard dollar beschikbaar stellen voor hulp aan arme landen. De VS zouden een van de grootste financiers van dit fonds worden.

Ten slotte maakt het wel gelijk iets uit als de tweede klimaatvervuiler van de wereld, goed voor bijna 18 procent van de broeikasgasmismissies in de wereld, zijn ambities naar beneden bijstelt.